

Kształtowanie się ustroju feudalnego

Notatka z lekcji

1. Terminy: feudalizm, senior, wasal, lenno, hołd lenny, stan, przywilej, suzeren,
2. W początkach średniowiecza państwo było własnością władcy.
3. Ziemia najcenniejszą wartością w średniowieczu.
3. Podział społeczeństwa na seniorów i wasali – społeczna drabina feudalna.
4. podział społeczeństwa średniowiecznego na grupy zwane stanami:
 - a. rycerski – później przekształcił się w szlachecki,
 - b. duchowny,
 - c. mieszczański,
 - d. kmiący (chłopi).

Pojęcia

Feudalizm – system średniowieczny, w który władca przekazywał część ziemi swoim podwładnym, zapewniając sobie tym samym ich poparcie i wierność.

Lenno - ziemia nadawana wasalowi przez seniora. Wraz z ziemią wasal otrzymywał władzę nad mieszkańcami.

Senior (feudał) – osoba opiekująca się wasalem, który złożył mu hołd.

Suzeren – był to senior, który nie był niczym wasalem. Najczęściej suzerenem był monarcha.

Wasal (lennik) - osoba, która w zamian za otrzymane lenno (ziemię) zobowiązana była do służenia seniorowi radą i służbą wojskową oraz złożenia mu hołdu i przysięgi wierności.

Pojęcia

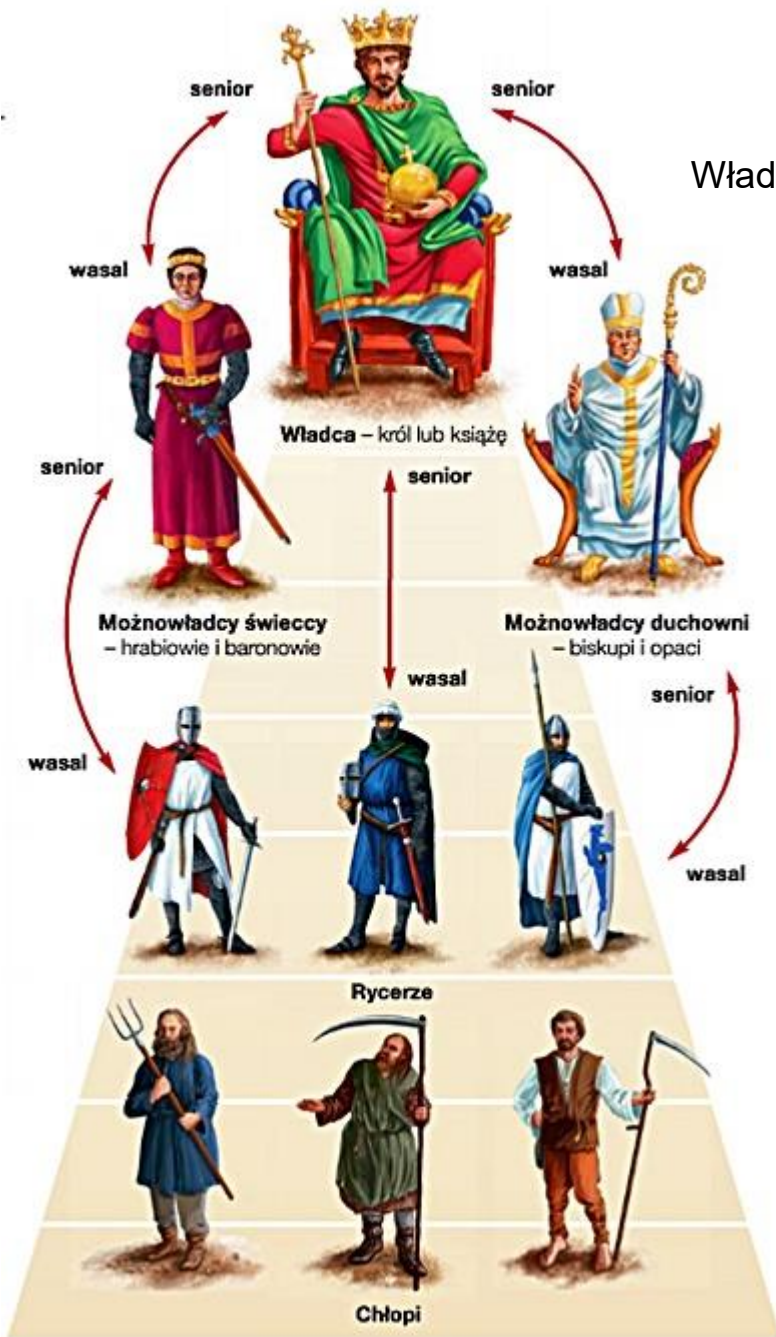
Hołd lenny – uroczysta ceremonia, podczas której wasal klękał przed swoim seniorem i składał mu uroczystą przysięgę wierności.

Wasal składający hołd lenny swojemu panu
(średniowieczny fresk)

Stan - zamknięta grupa społeczna, której członkowie posiadali jednakowe prawa i podlegali odrębnemu sądownictwu. Przynależność do stanu, z wyjątkiem stanu duchownego, była dziedziczna.

Przywilej - prawo nadawane przez monarchę określonym osobom lub stanowi.

Władca (suzeren), jako jedyny nie był niczyimi wasalem.

Możnowładcy składali hołd lenny władcy. Najbogatsi z nich mieli także swoich wasali.

Rycerze stali w drabinie feudalnej niżej niż możnowładcy. Niektórzy z nich byli bezpośrednimi wasalami władcy. (Środkowy rycerz na rysunku)

Chłopi podlegali właścicielowi ziemi, którą uprawiali. Nie składali hołdu lennego swoim panom.

Drabina feudalna

Społeczeństwo stanowe

DUCHOWIEŃSTWO

Duchowieństwo sprawowało funkcje religijne.

Ponadto Kościół dostarczał wzorców organizacyjnych, odegrał niezwykle ważną rolę w tworzeniu europejskiego szkolnictwa, pełnił wiodącą rolę w życiu kulturalnym średniowiecznej Europy.

Potrafiący czytać i pisać duchowni prowadzili królewskie kancelarie.

Spółeczeństwo stanowe

RYCERSTWO

Stan powołany do pełnienia służby wojskowej konno i z kosztownym uzbrojeniem w zamian za prawo użytkowania ziemi.

Rycerstwo było uprzywilejowanym stanem społecznym.

Od XIII w. przynależność do stanu rycerskiego stała się dziedziczna.

Społeczeństwo stanowe

MIESZCZAŃSTWO

Wolni obywatele miast. Obywatelstwa miasta nabywało się poprzez dziedziczenie, zamieszkiwanie w mieście przez co najmniej jeden rok i jeden dzień.

Stan mieszczański dzielił się na:

- patrycjat,
- pospólstwo,
- plebs.

Mieszczanie trudnili się głównie rzemiosłem i handlem.

Spółeczeństwo stanowe

CHŁOPI (KMIECIE)

Był to najliczniejszy stan w średniowieczu.

Chłopi użytkowali ziemię panów, składając im w zamian daniny. Musieli również pracować na ziemi pana.

Często nie mogli opuścić uprawianej przez siebie ziemi. Podlegali władzy jej właściciela.

ZAPAMIĘTAJ

- Po upadku cesarstwa rzymskiego nastąpiło załamanie (regres) gospodarki europejskiej.
- Rolnictwo stało się, wobec upadku miast, handlu i rzemiosła, najważniejszą dziedziną gospodarki średniowiecznej.
- W średniowieczu panował system feudalny. Ukształtowały się stosunki lenne.
- W miastach produkcja rzemieślnicza była zorganizowana w cechach.
- Odradzanie się i powstawanie nowych miast przyczyniło się do rozwoju gospodarki.
- Następował rozkwit handlu. Kupcy zrzeszali się w związki i stowarzyszenia, takie jak gildie, czy bractwa.

ZADANIA

- wyjaśnij znaczenie poznanych terminów,
- opisz zależność między seniorem a wasalem,
- omów średniowieczną drabinę feudalną,
- czym był i jak wyglądał hołd lenny,
- wymień i scharakteryzuj poszczególne stany w społeczeństwie średniowiecznym,
- wyjaśnij, które stany były uprzywilejowane,
- określ różnice pomiędzy społeczeństwem stanowym a współczesnym.

Proszę przeczytać tekst z podręcznika - „System feudalny”, str.132 – 135.

Temat oraz notatkę wpisujemy do zeszytu.

Ćwiczenia sprawdzające wykonujecie jako podsumowanie lekcji. Proszę o zastanowienie się nad treścią zadań i postawionych problemów. Zagadnienia te opracowujecie ustnie.

Spośród pytań tu zamieszczonych, wybrane zostaną pytania do testu sprawdzającego, który będziecie pisać jako podsumowanie bloku kilku lekcji.